

ACC. N:R M. 14409:1-8.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ligfred Larsson, Hööv*
Härad: *Frösta* Berättare: " " "
Socken: *Hööv* Berättarens yrke: *f. d. wagnmakare*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1880 i Hööv*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gudstjänst och nattvardsgång. s. 1-8.

LUF 107.

Aug 107
1.

I min barndom och ungdom var det mycket brukligt att minst en man från varje hushåll skulle bevista gudstjänsten. Flöör och norra Munkarp höe till samma pastorat, gudstjänsterna skiftar från först å sist mässa så, att är det först mässa i Flöör kl. 10 så är det sist mässa i Munkarp kl. 2 och så tvärt om nästa söndag. Så var det noqa att höra upp med kungörelserna som lästes upp från predikstolen efter mässan. Människor hade inte så mycket tidningar då och ingen radio, så det var den säkraste upplysningskälla i ett samhälle, ibland kunde kungörelserna ta lika lång tid som predikan i synnerhet på höstarna då alla kasserade vägstycke skulle kungöras, det var alltid två vägsyner på hösten å då vid första synen var det inte många som blev godkända å allt detta skulle läsas upp i kyrkan, och blev dom kasserade vid andra synen blev dom lagade på statens bekostnad å det var ju i regel inte så billigt. Synerna verkställdes alltid av Länsmannen gänte en annan utsed förtroende man, utsed av sockenstämman, och så skjutsbonden, det var alltid såkallad gästgivar skjuts med två hästar å där kunde dom få sitta å fara

illa vecka för vecka för på höstarna är det ju för det mesta dåligt väder. Hela häradet skulle ju höras över, varje ställe eller gård hade sitt vägstycke å tilloch med var det vägstycke för en massa hus, minsta tilldelningen var en meter, å så ända upp till en halv kilometer, med vägpålar vid sidan utvisande vem som stod för varje vägstump, å det fick ju tydligt markeras så Länsmanen kunde utläsa vem han i protokollat skulle rapportera som felande, och överlämna till pastorsämbetet, och sedan skulle detta läsas upp i kyrkan påföljande söndag, och vid laga påföljd skulle dessa fel vara avjälpta till den och den datum en. Det var ett rent elände med dessa väglagningar, somliga lagade med grus, andra med små kullersten å en tredje med mackadam, så där blev i regel ett gupp för varje påbörjat stycke, Inga vägtrumler fans inga vägskrapor ingen väghjvel eller någon sorts vägmaskiner, utan alla vägar fick plattas till med dom järnshodde trähjulen, så kom det ut en lag att alla tvåbetvagnars hjul fick icke komma ut på allmän väg utan 10 cm. hjulringar och enbetvagnar 6 cm. så blev en myckenhet tings-

förhädlingar för poliserna fick lite extra för varje syndare dom kom över med försmala hjulringar och det var sannerligen inte så få, å det var ju också hårt för dom som skaffat en ny vagn med gammeldags smala hjulringar. Men vagnmakarna dom rättade ryggen betydligt för dom fick plötsligt så mycke arbete så det var omöjligt att klara allt till alla sådär i en hast, å till råga på allt kom det under första världskriget så det var ju ont om födan på alla område, brödkort å fläskkort å ^{allt} var det kort på, men i regel kunde ju lantbrukarna klara det bättre än vi andra syndare, så fick man vara lite diplomat å säga som sanningen var, att kan du inte skaffa mej en kaka bröd så orkar jag sannerligen inte kramsa dina hjul för det prestar kroppen å ett fastligt slit med dessa grova hjul, å till en annan som man viste han hade slaktat, så måste man ju apolut ha en bit sovel till potatisen för att få lite ork, å alla lantbruksprodukter steg i pris, så vagnmakarna fick ju också följa efter så gott man kunde å ta ett snedsprång över den gamla prislistan, men det blev ju liksom sista reprisen i vagnmakarnas melodi, nu får vi suga på ramarna liksom Björnen i ide.

Det var i Prosten Hofströms tid, mit konfirmationsår 1894. Då skulle alla konfirmationsbarn hälet gå i kyrkan varje söndag, å märkte Prosten att någon var borta från högmässan fick dom ofta en fråga nästkommande lördag som var svår att besvara då man inte varit i kyrkan på söndagen. Vi började gå å läsa mitt i september å blev inte konfirmerande för än först i maj nästkommande år, vi gick i regel två dagar i veckan tisdagar å fredagar tre timmar på förmiddagen å efter en timmas midagsrast 2 tm. I kyrkan satt vi på långa lösa bänkar pojkar på högra sidan å flickor på venster sidan om mittelgången framför predikstolen. Allt mannfolk i kyrkans högra hallva å allt kvinnfolk i kyrkans venstra hallva, hade man å hustru sällskap till kyrkan fick dom dela på sej så fort dom kom in i kyrkan å gå var å en till sin halva det var opassande att sitta tillsammans. Gubbarna brukade samlas på högra sidan av kyrkbacken för lite rådplägning, men så fort det ringde samman gick dom sakta in, var det något som skulle framföras till prästen, fick äldermannen möta honom, å be honom bedja om vacker höstvåder eller dylikt

Till nattvarden fick man anmäla sig på pastors expeditionen sedan det blivit kunnigt från predikstolen att nästa söndag blir det högmässa med nattvardsgång och detta blev antecknat i ens prästbetyg och detta i sin tur kunde inverka då man sökte plats, beroende på den man sökte plats hos, det var ju ingen rekommendation om där stod, ej bevisat nattvarden, det gällde för året. Man gick ju helst till kyrkan, om man inte hade för långt, å inte fördärliga ben, från ställe å gårdar där som var drängar eller söner fick dom höra, å se till hästarna under mässan, å var man snyggt klädd var det ju skönt att slippa hästarna, Till nattvarden var ju alla så vitt möjligt svartklädda, å vid alltarringen var ju alla ytterkläder avtagna å alltid försedd med vit näsduk. Kyrkstigar var ju mycke brukligt ute i byggderna där man kunde ^{hemma} mycke jemt genom markerna mot som följa stora körvägen och ofta var där små viloställe, en bastant träbänk eller dylikt. Man skiftades ofta att besöka kyrkan, alla kunde ju inte vara hemma från, där som fans djur, eller småbarn, ellden fick man också tänka på under bläret, då dom mästa tak var av halm

I min skoltid var det mycket fattigt ibland allmoget.
 Jag minns fattiga gummor som kom till kyrkan i
 riktiga träskor värtade med skosmjörja (på den
 tiden var det inte skokräm) och om huvad å ax-
 lar med ett enkelt spänne på bröstet att hålla sam-
 man. Schalen så händerna var fria, dels att hålla upp
 den långa kjolen, dels att hålla psalmboken med
 örtakosten å den vita näsduk svept om psalmboken,
 (Savendel å isop var de vanligaste kryddväxter som använ-
 des att luktta på å som växte i läppan). Men så i kyr-
 telfickan fanns en liten näverdosa med lite färsk jung-
 löv att hålla ögonen öppna med när inte örtagårdskvarten
 räckte till, å en grov näsduk att snyta sej i det fick icke
 den vita användas till den var för ögonna. Ty då man
 gott en halv mil å lite till, satt sej till ro på en vil-
 sam platts var det helt naturligt att sömnen gärna
 ville komma så var det gott att ha något att luktta
 på. Det var ju den bästa vilostund under veckan för
 en fattig gumma, å så höra å se så mycket vackert

Jag minns från min tidigaste barndom 1888 att blixten slog ned på kyrktornet & fortsatte sedan längs åt taket på mitt skeppet, & taket var täckt med blyplåt som smälte som vatten & rant långt ner vid sidan om kyrkan där vi pojkar hittade fina formationer av bly som runnit ner i fördjupningar i sanden. Efter den dagen blev det en riktig storreparation tornet blev mycke högre, en flygel blev tillbyggd, taket blev av plåt, golven blev upprivna & där påträffades rätt många likheter av grovt ekvirke, allt från långt avlägsna tider som ingen visste reda på liksom var naturligtvis bålsmärade men då locken blev avlyfta kunde man se om det varit man eller kvinna men vid minsta beröring sjönk dom samman så var bara skelettet kvar. Bänkarna var försedda med dörrar, men sedan blev det öppna bänkar, förr var det kyrkogård, runt kyrkan, men allt blev uppgrävt & alnar ner & alla ben & skelätt bortkörda till avskäpningslippen, vilket jag som barn tyckte så mycke ruskigt ut, några fina gravplatser alldeles i vid kyrkan av adligt folk och med fina vårdar blev bevarade, annars är det för övrigt plantat med prydnadsbuskar. Sedan har vi fått två nya kyrkogårdar, en god bit från kyrkan, En urnlund.

År 1918 drog spanska sjukan genom vårt lilla samhälle och gjorde en enorm skörd av vårt bästa & häftigaste folk, mest människor i sina krafts dagar. Läkarna stod hjälplösa. 4 a 5 dödsfall varje dag, det var något alldeles hemskt (normalt var det en död var 14 de dag). Det var inte många familjer utan något dödsfall, ibland både far & mor från en hel barnskara. En polisman med fru, dog från 5 minderåriga barn, och vår avhållne kyrkoherde Levis Jansson i 40 års åldern dog från 6 minderåriga barn däribland ett tvillingpar. Han var ju mycket berömd predikant så det kom folk resande med järnvägen långa vägar ifrån för att höra honom, belar fans ju knappast då annars hade det varit större invasion, men kyrkan var alltid till trängsel full, så att många hade färtlolar med för att vara säkra om sitt plats, så där var gångarna fulla, också där med åhörare, så det blev ju sorg i dubbel mätta när också skäbner herden blev hemkallad. Han blev begravd på sin födelsedag den 4 november, 1918.